

OD ISTOG PISCA

CRVENI ADRESAR
UPITNIK JE POLA SRCA

HRAST JE JOŠ UVEK TU

SOFIJA LUNDBERJ

Prevela sa švedskog
Marija Popović

■ Laguna ■

Naslov originala

Sofia Lundberg

OCK EKEN STÅR DÄR ÄN

Copyright © Sofia Lundberg 2019

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Dagmar. Moju lepu, dobru mamu.

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Prolazi minut, sekundi su predugi da bi se mogli izračunati. Vetar kovitla lišće ogromne krošnje drveta, šušti. Neki listovi napuštaju svoj oslonac, odlaze visoko u vazduh pa onda padaju na zemlju i pridružuju se crvenozutom mrtvom prekrivaču koji je do malopre bio živ. More u pozadini huči najjače što može. Vetar se probija kroz odeću, uvlači se u kožu i dopire do unutrašnjosti duše. Hladno je. Ledeno. Usamljeno. Ni konji ne žele da izađu na čistinu, stoje uza zid zaklonjeni od vetra malo dalje na livadi. S vremena na vreme frknu tako da se oblačići tople vodene pare pojave u vazduhu, rastvore i nestanu.

Esterine cipele su mokre nakon duge šetnje. Koža je oštra, valovito izobličena po ivici i to sve više izjeda gornji deo cipele. Čarapa je kruta i vlažna. Ester mrda nožnim prstima. Veliki prsti na nogama okrenuti su u jednu stranu, a ostali prsti zajedno na drugu. Mali prsti. Bori se neprekidno da ih bar malo pomeri, ali ne uspeva. Misli su bar nakratko skrenule u drugom pravcu. Koliko dugo ne zna tačno, možda samo nekoliko trenutaka. Ovim subotama vreme tako sporo prolazi. Ovim unakaženim danima kada je još uvek mama, da, jeste, ali bez deteta o kome se brine.

Klupa je hladna i tvrda. Zadnjica trne i vlaga se uvlači u farmerke. Ostaje, ipak, i dalje tu, naslonjena na stablo iza sebe, umotana u veliki vuneni šal oko vrata. Šal prekriva bradu, usta i vrh nosa. Oblaci jedre, ona ih posmatra, vidi kako se niži sloj kreće brže od gornjeg. Vidi kako oblici dolaze i odlaze. Jedna ptica u letu ulazi u njeno vidno polje, raširenih krila i lebdeći na vetru. Klati se pomalo, ali se ipak drži uspravno. Ne može da vidi koja je vrsta ptice. Sivosmeđa je, s velikim, širokim i bodljikavim krilima. Možda je neka ptica grabljivica, orao? Možda traga za livadskom voluharicom? Premešta pogled na požutelu travu koja je još uvek bujna i uspravna i uporno podseća na leto koje je nedavno prošlo.

Esterino telo zadrhta pri pomisli na brutalnost prilikom lova. Na voluharicu koja tiho i mirno njuška po uveloj travi, a zatim biva zgrabljena za vrat, usmrćena i pojedena.

Sada se već toliko smrzava da drhti. Vreme je da se ponovo krene kući. Ustaje. Po običaju, pre nego što krene pomiluje hrast i srce koje je urezano u stablo. Tri slova su tu. Jedno E, njeno slovo, a pored jedno A koje se naslanja na njega. Ispod je još jedno A, malo. Prati konture slova kažiprstom. Zatim spušta ruku.

Livada deluje beskrajna dok ide preko nje, sasvim sama. Korak po korak, nogu pred nogu po uskoj blatnjavoj stazi. Sve dalje od hrasta i klupe. Nema nijednog deteta da trči ispred nje i maše rukama. Nijednog nesrećno ogrebanog kolena. Nikoga ko se okliznuo i zanoveta. Nema smaknutih čarapa koje treba da se nameste. Nema preumornih nogu koje ne mogu više da idu. Nema nijedne ispružene ruke ka njoj i nikoga ko moli da se nosi.

Samo tišina. Ispred i iza nje. I iznad nje, gde ona velika ptica još uvek lebdi na vetru. Esterine ruke mlitavo vise, ramena su blago podignuta. Diše i ima dosta vremena da zabeleži svaki udisaj posebno. Ona uopšte ne žuri kući. Niko je tamo ne čeka.

Uspomene jedne izgubljene porodice

Čitala sam da je lakše podneti smrtni slučaj nego razvod. Možda zvuči čudno. Ali u razvodu uvek postoji jedno ako i jedno ali. Smrtni slučaj je definitivn. I retko nečija greška. Razvod je više kao inficirani apsces koji nikad ne može da se zaleči. Polako se puni i eksplodira s vremena na vreme prilikom nagomilanog očaja.

Da li bi bilo lakše da je neko od nas umro?

Neko od nas. Kako uopšte mogu tako da razmišljam? Deluje egoistički. Adrijan nikada ne sme da umre. Ni Aleks. Ako je neko trebalo da umre, to sam onda ja. Ja sam ta koja je rasturila porodicu. Ja sam uništila Adrijanovo detinjstvo i napravila od njega dete bez korena koje je primorano da menja dom svake sedmice.

Pisaću više, svakog dana. Možda će mi to pomoći da se osećam bolje. Da razumem. Ovde mogu da pišem šta želim, ovde nema misli koje su zabranjene. Ovo je moja verzija onoga šta se dogodilo. Samo moja. To su moje misli i imam pravo da razmišljam o njima. Niko neće pronaći ovu beležnicu, niko je neće pročitati.

Tako sam umorna. Od svih starih iskustava, strahova i osećanja koja postavljaju filter na sve što vidim i čujem. Na sve o čemu razmišljam. Zbog čega je nemoguće da čovek ostane neutralan.

Želim ipak da pokušam, da pokušam da razumem kako je ovo moglo da se desi. Kako je moguće da je sve bilo pogrešno. Kada je bilo toliko toga dobrog.

Sećam se našeg venčanja. Jednog fantastičnog i veličanstvenog venčanja. Bilo je savršeno. Bilo je baš onako kako smo i želeli da bude. Onako kako je on želeo da bude. Bila sam srećna i ponosna zbog toga. Uvek sam se osećala vrlo jakom kada je i on zadovoljan.

Volela sam pripreme. Svi sati sa Verom, mojom najboljom prijateljicom. Sećam se dobro kako smo pronašle moju venčanicu.

Vera je obilazila butike, gledala jednu po jednu venčanicu, sve romantične, sa nežnom čipkom i paperjastim suknjama. Vrtela sam glavom znajući da to nije ono što želim. Išle smo od butika do butika i skoro da sam bila na putu da odustanem.

Ali na kraju smo ugledale jednu. Lepu, od debele sjajne svile. Klasičnu. Kremastobelu. Dugih rukava i sa dugmićima na leđima. Čim sam je ugledala, shvatila sam da je to ono što hoću.

„Aleksu će se svideti. Ovu želim.“

„Lepo ti stoji. Ali veoma je kruta. Tako kruta, tako elegantna. Najvažnije je valjda da se tebi dopada, ne Aleksu. Možeš da probaš i neke druge? Mora da bude slična tebi.“

Vera je bila uporna, bila sam skoro ljuta na nju, iziritirana. Bila sam sigurna da je to haljina koju želim. Ekskluzivna, elegantna i luksuzna. Sve ono što je Aleks visoko vrednovao. A i meni je lepo stajala, osećala sam se jakom. Okrenula sam se ukrug.

„To sam ja. Aleks, zapravo, shvata ko sam ja, pomogao mi je da se, konačno, usudim da budem ono što jesam.“

Vera se vratila nekoliko koraka unazad, nagla glavu i posmatrala me na trenutak.

„Da, možda. Veoma si lepa, normalno je da treba da uzmeš ovu ako ti se dopada. A kosa? Trebalo bi da je pustiš, tvoja kosa je tako lepa, tako bujna i talasasta. Možda da staviš i neki cvet u nju? Divlje cveće. Tako će se razbiti krutost.“

Nasmejala sam se.

„Ti nisi normalna, da stavim maslačke u kosu? Pa nisam valjda hipik? Imaćemo crkveno venčanje, kosa treba da bude podignuta. Ovako...“ Uzela sam časopis i pokazala joj par slika na kojima su mlade sa lepim frizurama.

„Mislila sam samo...“

Vera je začutala.

Možda je već tada shvatila? Možda je videla nešto što ja nisam mogla da vidim? Pitaću je jednog dana.

Rezervisala sam haljinu i napustile smo butik. Vera me uhvatila ispod ruke. U kaficu smo popile po kapučino. Kikotale smo se, razgovarale, maštale. Tada nisam jela slatkiše, skoro ništa nisam jela, bilo je važno održati dobru liniju do venčanja. Bilo je važno da sve bude savršeno.

„Sećaš li se da si kad smo bile mlađe uvek govorila da želiš da se venčaš bosa? Na jednoj steni s pogledom na more, s vetrom u kosi i suncem uperenim u lice. Sećaš li se?“

Vera se nasmešila na to sećanje, a ja sam vrtela glavom, nisam htela da priznam.

„Eh, nisam ja to nikada rekla. To si verovatno ti želela. A ovo želimo Aleks i ja.“

Zamislite da se još uvek veoma dobro sećam svakog detalja toga dana. Poslepodneva sa svojom deverušom, svojom najboljom prijateljicom. Tada sam vrcala od sreće pred venčanjem.

Dijamanti su već blistali na mojoj ruci. Nisam mogla da prestanem da pipam verenički prsten sa čitavim nizom lepih kamenčića. Njega sam dobila u trenutku kad me zaprosio. Na kolenima sa dugim ljubavnim objašnjenjem zapisanim na papiru, sasvim detaljno isplaniranim. Zbog mene. Kako je moguće da sam bila tako srećna? Ja koja sam se uvek osećala usamljeno. Više nije bilo tako. Neko me je stvarno želeo. Shvatio je, shvatio je šta mogu i ko sam ja.

Napravila sam kolut unapred od sreće, na plaži gde me je zaprosio. Kada sam došla kući, stavila sam dugački veo od toalet-papira u kosu. Šalili smo se, glasno sam pevala. Puno smo maštali o našem venčanju. Smejali smo se i voleli.

Dok smo se vozili autom do restorana nešto kasnije te iste večeri, ispričao mi je da je u crkvi već sve zakazano. Poznavao me je tako dobro da je znao u kojoj bih crkvi najviše volela da se venčam. Datum je bio dogovoren. Sve je bilo ugovoreno. Počeo je da piše i listu sa zvanicama, dovršili smo je zajedno. Bili smo ushićeni zbog planiranja i maštanja.

Da samo mogu da se vratim u to vreme i doživim dan venčanja ponovo. Muzika, prijatelji, sreća, ljubav.

Optimizam.

Sećam se prvog susreta na bočnom ulazu u crkvu. Ruku koje su se pružale ka meni i uhvatile me u zagrljaj. Haljina je bila baš onakva kakvoj se on nadao. Kosa skupljena u najlepšoj frizuri. Sjajna i ravna, predstavljala je u celini umetničko delo sa ukosnicama koje su bile pri vrhu, sa svetlucavim perlama umetnutim među uvijene lokne.

Zavrteo me je. Zadovoljno je klimnuo glavom. Osećala sam se tako lepo. Ispravila sam se, ponosno. Nije bilo nikakve sumnje u meni, osećala sam samo olakšanje zbog toga što sam pronašla ljubav. Zbog toga što ću se konačno udati. Za njega.

Uzeli smo jedno drugo za ruke u predvorju crkve dok su iznad nas zvonila zvona. Držali smo se čvrsto. Njegova ruka je bila topla i velika. Sigurna. Pogled koji mi je uputio bio je pun ljubavi i divljenja.

Kada je počeo svadbeni marš, zajedno smo prošli dugačkom kamenom stazom susrećući se usput sa svim pogledima uprtim u nas.

Lagano, sa osmehom, krenusmo dalje. Ka našoj budućnosti.

2

Napolju je mrak kada Ester ustaje iz kreveta i šunja se po kuhinji, umotana u mekanu kućnu haljinu od flisa. Zeva i trlja oči. Na klupi je modla za pečenje galeta na okruglom metalnom poslužavniku. Tu su i činija i mikser. Sve lepo pripremljeno još prethodne večeri. Iznosi jaja, maslac, mleko, brašno i prašak za pecivo. Muti testo i dodaje trunku vanilin-šećera. Secka jagode i jednu bananu na sitne komade i stavlja ih u činiju.

Sto je takođe pripremljen i postavljen, stavila je najlepši porcelan koji ima. Na Adrijanovom mestu stoji šolja sa zlatnim tekstom. *I love you*, stoji na njoj. A na dnu: *more than all the stars*. Tako mu obično govori. Budila ga je mnogo puta usred noći kada je vedro. Iznosila ga je u naručju da bi mu pokazala zvezdano nebo.

„Pogledaj kako je sve veliko“, govorila mu je, „pogledaj koliko gore ima zvezda. Volim te više od svega toga, više od svega što se nalazi u svemiru.“

Da li će ikada shvatiti koliko ga voli? Verovatno neće. Pali sveće na stolu. Sveće u svećnjaku koje je Adrijan napravio u vrtiću, stare tegle od džema ukrašene perlama i svetlucavim ukrasima. Ima ih dosta i sve su tu.

„Mimi, je l' sad jutro?“ Adrijan ulazi u kuhinju. Vuče sa sobom ćebe i čvrsto drži među ispod ruke. Uvek je zove mimi kada je umoran, mama mimi. Ona se smeši i podiže ga u naručje. On uvlači lice u njen vrat.

„Uskoro“, šapuće. „Uskoro će sunce. Pogledaj, tamo u daljini se crveni, iznad onih krošnji drveća.“

Adrijan posmatra preko njenog ramena i vidi modlu za pečenje galeta. Ukoči se i raširi oči.

„Galete!“, uzvikuje veselo.

„Luksuzni doručak“, smeši se Ester i stavlja ga na pod. Otežao je, oseća po leđima. Uskoro neće više ni moći da ga nosi.

Sipa jedan decilitar smese u modlu. Šišti i po kuhinji se polako širi sladunjav miris. Adrijan stoji uz frižider i vuče vrata zamrzivača.

„Sladoled“, reče odlučno.

„Ne, ne za doručak“, reče Ester i zatvori vrata stopalom. Uzima njegov tanjir sa stola i ubacuje jednu toplu galetu. Zatim stavlja pakovanje jogurta pored njega. „Uzmi umesto toga malo jogurta. Isto je ukusan.“

Ester sipa sve više i više smese i krišom gleda u sat. Imaju još jedan sat pa moraju da krenu. Svake druge srede ustaje ranije da ne bi bilo mnogo stresno. Sve mora da bude savršeno svake druge srede ujutru. Ništa ne sme da bude pogrešno kada treba da se razdvoje.

Adrijan željno jede. Ona spušta još jednu galetu na njegov tanjir, otvara zamrzivač i vadi kutiju sa sladoledom.

„Možda jednu malu kuglu“, reče ona i namignu. Adrijan poskoči u stolici.

„Sladoled za doručak, baš super“, nasmeja se on.

„Nemoj da kažeš tati“, nasmeši se Ester i stavi prst na usta.

Šetaju do vrtića. Ester se vuče. Ne žure, imaju vremena da stanu i pogledaju voz. Adrijan zna tačno kako funkcioniše, priča

joj, razgovaraju o konektorima i šinama. Ona sluša, postavlja pitanja. On zna da odgovori na sve, ona se čudi koliko jedno dete može da nauči, samo ako ga nešto interesuje.

Stižu baš za okupljanje. Deca i vaspitači već sede u krugu na podu. Ester se izvinjava. Grli Adrijana, ali on ne želi, odlazi od nje i pridružuje se grupi. Maše joj radosno.

„Vidimo se sledeće sedmice“, reče on, glasno i ravnodušno.

Ester je izašla u hodnik i stavila torbu na Adrijanovo mesto. Torba na točkiće sa svim stvarima koje su potrebne kod tate. Meda, ćebe, jedna dodatna jakna. Teniski reket i patike. Sve ono što šalju jedno drugom, što nemaju duplo.

Poslednje što je videla pre nego što je otišla jeste Adrijan koji se valja po podu. Penje se po nogama vaspitačice Maje. Ona ne prestaje da peva deci, ne dozvoljava da je neko ometa u poslu. Podiže ga strpljivo u krilo i mirno ga tapše po leđima.

Maja koja viđa Adrijana više nego ona sama, viđa ga svakog dana. Svake sedmice.

Ester se ujede jako za obraz i rastrese misli, ubod ljubomore tako boli. Žuri ka vozu i poslu držeći čvrsto torbu sa računarom. Zaustavlja prazninu tako što lista u glavi šta sve ima da odradi tog dana.

3

Svaka druga subota ponovo, prazan i slobodan dan. Jedna suza napusti Esterino oko dok šeta pored vode. Tečnost lepo svetluca na njenom obrazu, ali bol koji izaziva suze ne mogu nikakvi sunčevi zraci da izleće niti da ulepšaju. Briše obraze pletenom rukavicom, jako, razdire tugu od koje je sada baš umorna. Zbog koje se budi noćima. Zbog koje su joj se pojavile vreće ispod očiju te više i ne želi ni sa kim da se druži vikendom, iako sada ima sve vreme ovoga sveta.

Mnogo voli petak. Ne zato što je to poslednji radni dan u nedelji, nego zato što tada može da plače. Bez straha za sutrašnji dan, poglede i pitanja kolega. Petkom može sve da ostavi po strani i dopusti da joj oči pocrvene, a obrazi postanu crvenkasti. Sve se to uvek smiri tokom vikenda.

Predivo u rukavicama žulja joj kožu, ali bol joj prija. Nekim danima poželi da završi s tim, sa životom. Guglala je metode samoubistva isto toliko puta koliko je istraživala i o strahu i panici.

Zna tačno šta će da uradi onog dana kad više ne bude mogla da izdrži. Obesiće se tada za hrast. Zavezaće jedan debeo kanap za jednu granu i odgurnuće klupu tako da može slobodno da

padne. Retko ko nailazi tuda, tako da će moći na miru da umre. Oslobođena tuge i bola. Oslobođena čežnje.

Nešto je preseče u stomaku. Ko će onda brinuti o Adrijanu? Ko će onda bezuslovno voleti svaki njegov sitni milimetar? Potrebna mu je. Mora izdržati.

Sve su te misli koje joj se vrzmaju po glavi pogrešne, zna ona to. Potisne ih, ali se ipak vrate.

Vazduh je hladan i čist. Sunce obasjava more u nijansama koje se prave kada lagani vetar projuri preko površine. Drveće uz obalu sada je sasvim žuto, jesen brzo prolazi. Približava se livadi. Visokoj smeđoj travi. Ogromnom hrastu koji je najudaljeniji, najbliže vodi. Neko je na jednoj grani čvrsto zavezao kanap. Ali kanap nije tu da bi se neko obesio, već je igračka. Ljuljaška. Skroz dole je čvor i komad daske. Deca stave noge na komad daske, čvrsto se odgurnu i stojeći se ljuljaju napred-nazad. Adrijan voli tu ljuljašku. Vrišti od smeha kada ona gurne njegovo malo telo i vidi kako nestaje i ponovo se vraća. Smeši se i skoro da može da ga vidi pred sobom, kako se vrti s glavom savijenom unazad tako da duga kosa izgleda kao lepeza. Tuga je obuzima kada se seti da nije sada s njom.

Ponovo udisaji. Čuje ih tako jasno dok udiše i izdiše vazduh. Tako su teški, kao da je vazduh od olova.

Sunce sija iz tačno istog pravca, ka klupi i hrastovom stablu. Još uvek greje. Ester prelazi rukom preko hrapave kore drveta. Preko jednog E i dva A, prati konture srca. To nije jedino srce. Malo nagore postoji još jedno, jedno izduženo srce sa dva graciozna R, okrenuta jedno prema drugom kao da bi trebalo da se spoje u monogram. Ne vidi se baš dobro, nova zelenkasta sjajna kora preti da pojede crtež koji je neko nekada urezao.

Pravi krug oko stabla. Na drugoj strani, na delu hrasta koji je okrenut ka malom zalivu ptica, postoji još jedno srce. Seća

se toga, ali ne može da se seti gde je niti šta je u njemu bilo. Prelazi rukom preko hrapave kore, traži pogledom, ali na kraju odustaje. Možda nije bilo urezano dovoljno dobro. Možda su ga godine pojele. Pojele ljubav.

Seda na klupu, zatvara oči i dopušta da joj sunčevi zraci greju lice. Sve je tako mirno. Sve je tako tiho.

Uspomene jedne izgubljene porodice

Nikad neću zaboraviti dan kad smo se prvi put sreli. Bio je prolećni dan, prvi pravi topao dan. Imala sam crvenu usku suknju i bledunjave noge. Tada sam bila neukrotiva, radosna. Puna nade i snova o budućnosti. Bilo je to zanimljivo vreme. Ali i tužno, pošto se san o ljubavi za kojom sam oduvek tragala nekako uvek rasturao na komade.

Došao je u školu da bi predavao. Bili smo puni iščekivanja. Čitav buljuk nas koji maštamo o umetnosti. Tu je bio i on, mladi umetnik koji je već mogao da živi od svoje kreativnosti. Primećivalo se da je to voleo, ogledao se u našem divljenju, upijao ga.

Bio je jednostavno obučen. Crne farmerke, sivoplava košulja. Tamna kosa, kratko ošišana. Sećam se da me je odmah zapazio, gledali smo jedno drugo.

Aleksander Lav. Šalio se da je tek ošišao svoju lavovsku grivu, ali da snaga nije otišla s njom zato što snagu nosi u sebi. Tako je i bilo, odisao je energijom, imao je sjaj u očima koji je očarao čitav razred.

Nisam čula mnogo toga što je govorio, bila sam zauzeta praćenjem njegovih pokreta. Pokazivao je kako radi s računarom, kako unosi podatke u svoje skice i pretvara ih u besprekorno delo

uz pomoć Fotošopa. *Tad je to bio nov program. Nama nepoznat, a on ga je smatrao budućnošću. Vrteli smo se na stolicama i gledali u prste pocrnele od uglja. Preplašeni od tehnike kojom još nismo vladali.*

Ostao je još malo posle predavanja, gledao je radoznalo naše mape. Najviše se zadržao kod mene, rekao je da imam poseban talenat. Nešto živo zbog čega se moje skice ističu. To me učinilo srećnom.

Onda je otišao, a sa njim i onaj lepi pogled.

Možda bi bilo najbolje da se nije ponovo pojavio na jesen. Ja sam već krenula na smer za budućeg profesora, već sam digla ruke od umetničkih planova. Prvo me nije prepoznao, sudarili smo se na hodniku univerziteta i njegova ruka je dodirnula moju. Zastala sam, rekla zdravo, ali on je samo nastavio dalje.

U jednom trenutku se okrenuo i vratio nazad.

„Da li si htela nešto?“, pitao je.

Samo sam klimnula glavom, ništa nisam rekla. Videlo se da je pod stresom. Lutao je pogledom, krišom gledao na sat.

„Izgleda sam se izgubio. Treba da idem u kabinet za vežbe, kako da dođem do tamo?“

Pokazao mi je papir koji je držao u ruci.

„To je u drugoj zgradi, pokazaću ti.“

Njegovi pokreti su na neki način delovali tako poznati, njegov miris.

„Nas dvoje smo se videli proletos“, rekoh.

„Srećem dosta ljudi kada držim predavanja.“ Slegnuo je ramenima.

„U Sulhemu, ne ovde na univerzitetu. Bila sam tamo na jednom umetničkom kursu proletos. I ja slikam, mada ne podjednako dobro kao i ti, samo...“

Zastao je i krišom pogledao beležnicu koju sam držala u ruci.

„Sećam se. Ti si ona sa cvećem, tvoja mapa je čitava bila u cveću“, rekao je i pokazao neurednu skicu jednog suncokreta koju sam nacrtala na koricama knjige.

Klimnula sam glavom.

„Pa šta radiš ovde, Suncokrete? Zar ne bi trebalo da budeš umetnik?“

Suncokret, zvučalo mi je veoma slatko što me je tako nazvao. Nikada ranije nisam imala nadimak. Uvek samo moje grubo, dugo ime Ester.

Pre nego što smo se razišli, rekao je da bi želeo da me nacрта. I nije bilo nikakvog pitanja. Savio se i iscepio komad korica moje beležnice. Uzeo je samo onaj deo sa cvetom. A zatim je zapisao moj broj telefona.

„Moram da imam suncokret, inače neću znati čiji je broj“, objasnio je i namignuo. Nije pitao kako se zovem.

Otišao je u kabinet za vežbe kod nove grupe studenata pune iščekivanja. Ja sam ostala tako stojeći sa pocepanom beležnicom i srcem koje treperi. Hteo je da me nacрта. I to je činio, mnogo puta. Moj Aleks.

Od tog dana sam bila sigurna.

4

Tišinu prekida jato ptica koje poleću sa krošnje hrasta. Ester otvara oči, uplašena iznenadnim šuškanjem među granama. Nekoliko listova lagano se spušta ka zemlji.

Neko je dole kod vode. Ester škilji da bi bolje videla. Neko mršav, povijenih leđa. Žena duge, bujne sede kose skupljene u konjski rep. Baca nešto preko vode. Ester ustaje i prilazi par koraka bliže, pažljivo hoda po kamenim pločama.

Mrvica hleba prvo ispunjavaju vazduh, pa zatim padaju ka grupici divljih pataka koje se halapljivo bacaju na njih. Stara dama ima punu plastičnu kesu i neprekidno šakom vadi nove mrvice.

„Aha. Klupa je konačno slobodna“, reče ne okrećući se.

Ester zastaje. Smeši se neodlučno.

„Da. I ti obično tamo sediš?“, upita.

Žena se okrenu, nasmeši se i pruži Ester plastičnu kesu.

„Da, lepo je tamo. Evo ti, uzmi i bacaj. Opušta.“

Opušta? Bacanje mrvica u vodu? Ester deluje kao da želi nešto da pita, ne shvata. Žena lagano protrese kesu i pruži je njoj.

„Opušta kad se baca, bilo šta. Zamisli da je to nešto čega bi rado volela da se rešiš, pa ćeš da vidiš kako je lep osećaj.“

Njeno lice se ozari osmehom. Koža je naborana oko očiju, duboke bore od smejanja. Obrazi imaju oštre brazde. Koža

je bleđa, izgleda skoro providna. Zelene vene sijaju po slepo-očnicama. Oči su male i upale u debele kese od kože. Lepo svetlucaju. Kao da sija sama sreća koja se nalazi unutar njih. Uzima punu šaku mrvica i pruža ih Ester.

„Otvori šaku“, reče.

Ester je poslušala. Dobija mrvice i parčice hleba, jedan deo skliznu i pade na zemlju. Patke napuštaju vodu, prilaze im sve bliže. Ne plaše se, gladne su, u potrazi za nečim slatkim što nigde drugde ne mogu da pronađu. Ester baci, zamahnu rukom, mrvice se razleteše visoko u vazduhu. Stara dama ima pravo, lep je osećaj. Pruža ruku ka kesi, uzima još mrvica i baca još jednom. Patke se oko nje svađaju oko mrvica, udaraju kljunovima tako jako da ih čuje.

„Onog tamo zovem Rinaldo“, reče žena i pokaza na najvećeg mužjaka.

„Lepo ime, neobično.“

Žena skinu tanku pletenu rukavicu, ispruži голу ruku, klimnu glavom i pozdravi se sa Ester. Ženina ruka je hladna, a koža gruba.

„Zovem se Rut“, reče. „Videla sam te da sediš gore ispod hrasta, mnogo puta.“

„Ja tebe nikada nisam videla.“

„Ne, nisam htela da te uznemiravam. Mnogo si plakala.“

Ester se trgnu.

„Ali sad je valjda vreme da prestaneš da plačeš, zar ne? Tvoje oči izgledaju kao ćuftice“, nastavi Rut i klimnu glavom.

„Zašto tako kažeš?“, reče, zapanjena zbog nametljive tvrdnje.

Ester stavi ruku na jedno oko i pređe preko njega. Rut možda ima pravo. Kada se nasmeje, toliko joj se oči skupe da teško može nešto da vidi. Oči kao ćuftice.

Rut izvrci kesu i poslednje mrvice padaju na zemlju. Neke patke prilaze i počinju da ključaju, toliko su blizu da skoro da dotiču njene cipele. Gužva kesu i trpa je u džep, a zatim ponovo navlači pletene rukavice.

„Postaje hladno, zar ne?“, reče Rut smešeći se i zadrhta od zime. Ignoriše Esterino pitanje.

Ester se okrenu i polako pođe nazad ka hrastu. Mahnu rukom iznad glave.

„Da, malo, ali je još uvek toplo ispod hrasta, sunce sija i u zavetrini je. Doviđenja, drago mi je što smo se srele“, reče.

Ester ponovo seda na klupu i vadi beležnicu. Prošlo je mnogo dana bez Adrijana. Svaki dan ima svoju crticu na unutrašnjoj strani korica. Pune su crtica ispisanih crnim i plavim mastilom, četiri prave i jedna uspravna. Grupe će za pet dana ispuniti celu stranu, sad već ima preko tri stotine crtica. Uskoro će morati da pređe na zadnju unutrašnju stranu korica.

Piše često, uvek je pisala, o svemu čega može da se seti. Jednu ili dve reči. Nekoliko rečenica. Duge priče. Varira. Sada piše samo o starim uspomename. Pokušava sama sebi da razjasni stvari, da se seti šta je tačno bilo, bez preterivanja. Da razume šta se stvarno desilo. Ali to je muka, sve je tako suptilno. Ono što je bilo loše nikada nije bilo sasvim jasno, ni njoj ni drugima. Ali izgleda da ga je ipak bilo? Ponekad pomisli da će poludeti, posebno kada joj naiđu misli o smrti. Bilo bi tako lepo kad bi mogla da zaspi. Da samo sklopi oči i da se nikad više ne probudi.

Ali ko će onda voleti Adrijana kao što ga ona voli? Ona mora da živi, ne može da ga napusti. Ne sada. Posebno ne sad u ovoj situaciji.

Prešla je vrhovima prstiju preko crtica. Toliko je izgubljenih dana. Dana kada se on smejaao, trčao, prepričavao stvari, naučio nešto novo, pao i udario se i kada mu je bio potreban zagrljaj i poljubac. Dana kada ona nije s njim. Da li će joj ikada oprostiti?

Tuga je prerasla u grumen koji stanuje u njoj. Grumen koji izvlači svu radost. A nalazi se baš dole ispod grla, u grudima i jako je pritiska iznutra. Kao stalno podsećanje na ono što

je učinila. Ono što drugi preziru i na to gledaju kao na nešto jednostavno, egocentrično.

Žene su najgore. One su te koje razblažuju strah svojim nepromišljenim komentarima koji seku kao noževi, uvek uručeni uz male osmehe s puno razumevanja i iskošenih glava.

Kakav je osećaj biti mama pola radnog vremena? Nije naporno?

Ester oslanja glavu na stablo hrasta i okreće lice ka jesenjem suncu koje zalazi. Beležnica je još u džepu, još uvek bez ijedne nove ispisane reči. Sama je na livadi. Izgleda da je Rut već otišla kući, ne vidi je više dole kod obale, a patke su otplivale dalje.

Društvo joj prave samo ptice, ali njihova pesma je svakom nedeljom sve slabija zbog toga što ptice selice odlaze. Ptice stanarice i ptice selice. Roditelji koji su tu i koji nisu tu. Deca koja su tu i koja nisu. Zadrhta pri pomisli na to.

Sumrak se lagano spušta, sunce nestaje iza šume i hladnoća joj se uvlači u telo. Ima dosta do kuće pa će poslednji deo šetnje biti po mraku. U stanu će biti ugašena svetla, biće prazan i tih. Vrata Adrijanove sobe će kao i uvek biti zatvorena da ne bi bilo previše bolno što nije tu. Sve je ostalo baš onako kako je bilo kad je otišao, puno igračkica na podu i neraspremljen krevet. Da bi uvek delovalo kao da je kod kuće, kao da je tu.

Odjednom joj žmarci prođuše telom. Napraviće zemičke tako da zamrzivač bude pun kad Adrijan ponovo dođe kući. Slatke ukusne zemičke sa dosta krema od badema. Tako da mogu da užinaju i zajedno da smišljaju priče. Samo još nekoliko dana, a onda će vreme opet brzo da prođe.

Koraci do kuće su sve brži. Ona uopšte nije mama pola radnog vremena. Sve vreme je tu, svakog sekunda u životu. Tako je od onog trenutka kada je začet. Ona je od onih mama koje prave zemičke svom detetu subotom uveče.